

РЕШЕНИЕ

№ 904

гр. София, 15.02.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 01.02.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Първолета Станчева, като разгледа дело номер **14339** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл.203 и следващите от Административно процесуалния кодекс, във връзка с чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Делото е образувано по искова молба от Д. Т. М., с ЕГН [ЕГН] в момента изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора С., против Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", предявена на правно основание чл.284 ЗИНЗС, за сумата от 100 лв. като компенсация за периода от 25.11.2019г. до 01.12.2019г. за условията, в които е бил поставен в този период.

Основания на иска, наведени от ищеца :

От фактическа страна ищецът излага, че поради ремонт на килията му от 18.11.2019г. се намирал в "буфера", където гъмжало от дървеници, хлебарки, паяци, мравки, комари и много непознати за ищеца насекоми, които го хапели всеки ден и нощ, били навсякъде - в дрехи и вещи, лазели по дрехите му, другите гледали на него като "отрепка". Ищецът писал сигнал до ИСДВР Д., но той му казал да пише жалби, посочва също , че килията не била пръскана "вече втора седмица", било невъзможно да получи отрова за пръскане. Претендира, че е претърпял неимуществени вреди, обрив на кожата, нервни тикове и паники, като се сетел, започвал да се чеше.

По делото ищецът ангажира свидетелските показания на С. Н., както и писмени доказателства. В ход по същество адв. И. иска от съда да уважите иска изцяло като счита за настъпили неимуществени вреди за ищеца от нашествието на дървеници, хлебарки и други инсекти в буферното помещение на затвора и за периода 25.11.2019 г. до 01.12.2019 г. Гласните доказателства сочат на извода за настъпили неимуществени вреди на ищеца, които свидетелят описва много ясно и точно. Предписанието от 12.06.2019 г. на ГДИН, с което се указвало дезинсекция на всеки от 7 до 10 дни, не било отменено и изпълнението му било задължително за началника на затвора. Събраните гласни и писмени доказателства сочели, че предписанието не се изпълнява и не се изпълнява системно. Позова се на представените от ответника доказателства за наета фирма за дезинфекция и дезинсекция или ДДД обработка. Третирането било извършвано инцидентно и във всички случаи на повече от 3-4 месеца, но не и на всеки от 7 до 10 дни, в резултат на което дървениците съществували и понастоящем. В килията на ищеца след ремонта също имало дървеници поради недостатъчното ефективно провеждане ДДД мероприятия.

Ответникът не само не оспорил, че сключените договори за ДДД третиране не са изпълнявани, а наличните са били за големи периоди от време - 3-4 и повече месеца. Счита, че приложените по делото мнения на д-р Т., че не е възможно изпълнението на предписанието е само мнение, което не би могло да отмени разпоредбата на по-високо стоящата институция ГДИН, същото счита за относимо и към мнението на еколога на ДДД фирмата. Що се касае до последния, според адв. И. очевидно е целял да подсигури на своята фирма възможно най-продължителен контракт, а не ефективно унищожаване на кръвосмучещите инсекти, следвало е да посочи защо с тези препарати фирмата не е постигнала ефект за цели 3 години подред. Счита, че останалите доказателства, представени от ответната страна по никакъв начин не доказвали липса на дървеници и други инсекти, нито че те не хапят, нито че тези ухапвания са безобидни, безвредни и не предизвикват недоспиване, изнервяне, стрес.

Също адв. И. счита за неотнормими снимките, които ответника приложи от ремонта на килията, от която ищеца и неговите съкилийници са била преместени в буферното помещение за да се осъществи ремонт на тяхната килия. От ремонта на килията ответникът не можел да изведе дивиденти в своя защита, тъй като осигуряването на нормални условия за живот е задължение на ответника и на съответните институции ГДИН. Те не са действали така, че да ликвидират кръвосмучещите инсекти, които пренасят зарази, каквито в Затвора-С. са налични, като туберкулоза, спин, хепатит, Ковид-19, т.е. всички инфекциозни болести без съмнение се пренасяли от тях, тъй като дървениците са кръвосмучещи инсекти и по кръвен път пренасят чрез ухапванията си тези застрашаващи живота заболявания. Счита, че редът по отношение на бита в Затвора-С. е както в средните векове и този ред се брани с ресурса на държавата и докато това е така, промяна не можело да има. А действително 10000 лишени от свобода в Република България ще бъдат хапани от дървеници и други инсекти и заболели от тежки застрашаващи живота заболявания. Докато ответника не понесе санкция от пряко причинените неимуществени вреди, нямало да бъде респектиран да спазва задълженията за осигуряване на нормални условия за живот в съответствие със законоустановените му правомощия. Въпреки признанието за броя на пръсканията, ответникът не осъзнавал, че незаконосъобразно не изпълнява в

достатъчна степен своите задължения за да осигури нормални условия на живот.

По въпроса за приложимостта на чл. 38 от Закона за адвокатурата, във връзка с възражение на ответника, според адвоката нормата съдържа отговор, че приложението ѝ е правна възможност, а не задължение на процесуалния представител, който може да избере начина на защита, но и в какви договорни отношения да бъде със своя доверител. Договорът за адвокатска защита бил израз на облигационно правоотношение, в който втори и трети страни и лица не могат да се намесят. Страните в един договор определяли какво да договорят помежду си и в този договор трети за договора лица не биха могли да променят договорените параметри. Адвокат И. претендира по изложените аргументи в ход по същество и събраните доказателства по делото, съдът да уважи исквата претенция и да присъди разноски.

Становище на ответника по иска:

Ответникът в писмен отговор, чрез юр. Д., изразява становище за неоснователност и недоказаност на претенцията. Твърди, че от исквата молба не се установява неизпълнение на задължение, вменено със закона на ответника, с което да е нарушен чл. 3 от ЗИНЗС. Липсвал един от елементите на фактическия състав – наличие на претърпени вреди и на причинна връзка. Посочва се, че неимуществените вреди не се предполагат, а подлежат на доказване на общо основание, като в конкретния случай липсват доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на ответника. Също оспори исквата претенция на основание, че е извършван ремонт на килията на ищеца, като се позова и представи доказателства за извършвано пръскане в затвора С.. По отношение на представения снимков материал с отговора на исквата молба, в процесуална молба по делото се уточнява, че касаят извършени ремонтни дейности в спалното помещение на ищеца, което е довело до преместването в друго спално помещение за кратък период от време, което обстоятелство се твърди и от ищеца. Що се касае до условията в помещението, в което ищецът е бил настанен в исковия период, ответникът се позовава на докладна записка от инспектор социална дейност и възпитателна работа Е. Д.. По отношение на предписание от 2017 г., издадено от инспектори при ГДИН до началника на Затвора С., ответникът посочи в процесуална молба от 30.10.2020г. по делото, че в предписанието никъде не е указан срок за изпълнение, не можело да се твърди дали е изпълнявано или не е изпълнявано по време на исковия период.

По отношение на честотата по дезинсекцията на спалните, в същото писмено изявление ответникът посочва, че с писмо рег. № 10194/15.10.2020 г. по описа на ГДИН е представено становище от директора на медицинския център при затвора [населено място]. Позовава се на чл. 129, ал. 3 ЗИНЗС относно задължителния характер на предписанията на медицинските специалисти. („Предписанията на медицинските специалисти имат задължителен характер за началниците на съответните места за лишаване от свобода. Медицинското решение се взема единствено в интерес на здравето на лишения от свобода.“). Също така ответникът в същото изявление излага и довод, че по отношение на поддържането на хигиената в спалните помещения, съгл. разпоредбата на чл. 21, ал. 2 ППЗСНС „Лишените от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения“, а във връзка с изпирането и изпаряването на спалните принадлежности била изготвена Заповед №

Р-111/12.12.2014 г., изразява становище, че на лишените от свобода било разрешавано да внесат препарати против насекоми и за дезинфекция.

По същество ответникът счита исковата претенция за неоснователна и недоказана и моля да я остави без уважение. При иск за присъждане на разноски за адвокат от процесуалния представител на ищеца, моли съда да вземе предвид пряката родствена връзка между ищеца Д. Т. М. и процесуалния представител адвокат С. И.. Позовава се на правната възможност по чл.38, ал.1 от ЗА за оказване на безплатна правна помощ на близки роднини. Претендира се присъждане на разноски за юрисконсултско възнаграждение в полза на ГДИН, на основание чл. 78, ал. 3 и ал. 8 от ГПК. В проведените по делото открити съдебни заседания ответната страна не се представлява.

ПРОКУРОРЪТ - С. при СГП, представи заключение, че исковата претенция е неоснователна и недоказана, счита, че не са налице кумулативно предвидените предпоставки за да бъде присъдено обезщетение за неимуществени вреди.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

По делото е представена справка за ищеца - л. 34 от делото, от която се установява, че Д. Т. М. е постъпил в Затвора С. на 16.02.2012 г. за изтърпяване на присъда лишаване от свобода от 18 години. Настанен е в 12-та група. От изложеното в докладна записка от 20.02.2020 г. от инспектор СДВР Д. се установява, че в изпълнение на разпореждане на АССГ по адм.д. 8424/2019г. да се извърши ремонт на спалното помещение на ищеца - № 8, 12 група на Затвора С., същият е преместен в спално помещение 13А, намиращо се на територията на 12 група. Съгласно докладната, по време на престоя си в последното помещение ищецът не е изразил желание да бъде преместен в друго помещение.

В докладната на Д. е посочено че спално помещение № 13А е оборудвано с необходимите легла, маса, столове, шкафове и мивка, а санитарният възел е с постоянно течаща топла и студена вода. Налице са два самостоятелни прозореца, които осигуряват приток на естествена светлина и проветряване, отоплявало се от Т. и парова централа, като през зимните месеци се поддържала температура от минимум 18⁰С, имало санитарен възел с подсигурена топла и студена вода. Според ИСДВР Д. спалното помещение било в приемлив вид и отговаряло на санитарно-хигиенните условия, имайки предвид, че сградата на затвора била на 100 години. Ежемесечно администрацията на затвора осигурява на лишените от свобода съответните препарати за почистване и хигиенизиране както на помещенията така и на личните вещи - сапуни, прах за пране, белина и други препарати. Посочено е, че поддържането на хигиената било лично задължение и въпрос на възпитание, както и на изградени навици на всички лишени от свобода. .

Съгласно договор, сключен на 13.11.2018 г. между ГДИН и лицензиран търговец [фирма], дезинсекция на сградите на ГДИН се извършва 6 пъти годишно, а дератизация – 2 пъти годишно. В становище от 17.02.20 г. от еколог при [фирма] е посочено, че дезинсекция на сградите се провежда на всеки 2 месеца, което би било достатъчно при спазване на всички санитарно – хигиенни мероприятия в секторите. При възникване на извънредни епидемиологични обстоятелства или увеличаване на популацията дружеството има ангажимент да проведе извънредни обработки в

рамките на 48 часа.

Представен е протокол за ДДД обработка, извършена от служители на [фирма] на помещенията в Затвора С. на 05.11.2019 г.

По делото се представи и прие като доказателство Предписание с изх. № 5631/12.06.2017г., издадено от инспектори при ГДИН, е предписано в срок до 10.07.2017 г. да организира извършване на конкретно посочени санитарно-хигиенни мероприятия, с цел трайно решаване на проблема с дървениците в корпуса на Затвора С., сред които и дезинсекция на корпуса на затвора с третирания през интервал от 7-10 дни. Освен „дезинсекция на корпуса на затвора, с третирания през интервал от 7-10 дни“ от специализирана фирма по договор, с предписанието е разпоредено и следното: „2.Предварителна подготовка на спалните помещения, за да бъдат ефективно обработени - изваждат се дрехите и всички вещи от шкафовете; 3.

Изпаряне на дюшеците от заразените спални помещения или подмяна с нови; 4.Изпиране на спалното бельо и дрехите на лишените от свобода при температура 70 градуса с последващо изсушаване в сушилня при висока температура;

5. Ограничаване максимално достъпа и заселването на гълъби.“ Предписанието е издадено във връзка с оплаквания от лишените от свобода за наличието на дървеници в спалните помещения. Отговорността за изпълнението на предписанието е възложена на началника на затвора, същото е издадено на основание „чл.119, а, б, в“ от Правилника за прилагането на ЗИНЗС и с цел трайно решаване на проблема с дървениците в корпуса на затвора.

По делото се прие и Заповед № Р-111/12.12.2014г. за организацията и работата в пералнята и поддържане на хигиената в спалните помещения на лишените от свобода. В докладна записка от 19.12.2019г. ИСДВР Г. във връзка с депозирана молба от друг лишен от свобода за разрешение да му бъде допуснато внасянето на препарат срещу дървеници, на основание чл.2, ал.3, чл.3, вр. чл.276, ал.2 ЗИНЗС, предлага конкретен ред за допускане и ползване. Видно то датата на докладната записка, същата е след процесния исков период, поради което предложението за реда за допускане на препарати и евентуално одобряването му са неотнормирани.

По повод дадени ни указания в протокол от проведено съдебно заседание за предприети действия от началника на затвора в [населено място] по изпълнение на предписанието през исковия период, ответникът представи становище на директора на Медицинския център при Затвора в [населено място], което е дадено във връзка с друго дело - 536/2020г. на АССГ, но по идентично доказателствено искане, допуснато от съда. В становището - лист 127 от делото, д-р Т. се позовава на протоколи за извършени третирания в периода от 22.06.2017г. до 21.09.2017г., както и, че в предписанието не е указан срок за преустановяване на третирането през интервал от 7-10 дни, и тъй като за медицинските служители било най-важно здравето на лишените от свобода, за зимните месеци честото третиране било преустановено.

Съгласно договора между ГДИН и ДД1 О. обработката по дезинсекция на сгради се провеждала два пъти месечно, но все пак се касаело за токсични препарати, фирмата била ангажирана и с провеждането на извънредна обработка в рамките на 48 часа при постъпването на молба от лишен от свобода, тези лица имали право да внасят препарати за дезинсекция отвън след изрично подадена молба до началника на затвора. Д-р Т. счита, че останалите препоръки по предписанието не можело да бъдат изпълнени без желание и съдействие от лишените от свобода, ангажимент на администрацията е организацията на съответните дейности, каквато никога не е

липсвала, видно от графика за пране на дрехи. На всяко лишено от свобода лице се осигурявала възможност за изпаряване или подмяна на дюшека с нов, а по желание на лицето било възможно дезинфекциране на дрехите и спалните принадлежности в изпарител, осигурявал се и достъп до пералнята на затвора по график. Във всяка група имало санитарен полуден в изпълнение на чл. 21, ал. 2 ППЗИНЗС „лишените от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения", а това било въпрос на лични навици.

Ищецът основава претенцията си и на декларацията от 24.01.20 г. от С. В. Т. - л. 75 от делото, пребиваващ в Затвора С., 12-та група, заявява, че от 6 месеца живее в една килия с Д. М., който многократно му се е оплаквал от намиращите се в помещението дървеници и хлебарки. М. постоянно казвал, че не може да спи, изнервен и раздразнителен е, което рефлектирало донякъде и върху Т.. Декларирал е, че от началото на м. декември до 24.01.20 г. в килията не е пръскано срещу паразити.

По делото са изслушани показанията на С. Н. Н., който заявява, че познава ищеца още от 2015 г., когато дошъл в Затвора С., а от 2016г. до пролетта, м. март 2020г. били настанени заедно в 12 група - около една година пребивавали заедно в една килия.

В края на 2019 г., октомври или ноември, не е много сигурен, за около 20 дни - плюс минус 5-6 дена били преместени в буферно помещение, което се намирало в самото начало на помещенията на групата срещу стаята на надзирателя, там били настанени поради ремонта на килията им - 8-мо спално помещение на 12-та група, където пребивавали ищецът, свидетелят и С. В. Т..

В буферното помещение според свидетеля имало много хлебарки и дървеници. С. Т. намерил някакъв препарат- смес от белина и хлорна вар, с който напръскал единият ъгъл на помещението, имало умрели около 200 хлебарки от препаратата, но това пръскане не ги премахнало. Д. били по стените, криели се в пукнатини, имало много дървеници и по постелките и в дюшеците. По време на престоя им в помещението от страна на администрацията не са извършвали пръскане.

Свидетелят посочи, че дървениците ги виждали и през деня, но през деня почти не спяли и ги издържали повече. Вечерно време, когато заспивали, те започвали да ги налазват, освен дървеници и хлебарки. Събуждали се през нощта, ако един от тях се събудел – другият го усеща и се питали защо се събудил, и виждали, че търси да убие хлебарки или дървеници.

Свидетелят заяви, че много често виждал Д. да е буден през нощта, показвал му следи от кръв по чаршафите, по него е имало и също така видими места от ухапвания, зачервени така като пъпки, като уточни – по ръцете, по тялото, по краката, помещението било топло, дори отваряли прозореца, затова не ходели съвсем облечени, свидетелят виждал Д. да спи по бельо. На свидетеля се случвало дървениците да влизат под дрехите и да хапят, виждал го и на другите - по тениските кръв от петна, виждал по корема, по гърба места от ухапване. конкретно за ищеца често виждал по тялото, по гърба, по корема, по възглавницата следи от кръв, по тениската му следи от кръв.

Свидетелят посочи, че ищецът непрекъснато се оплаквал, че го хапят дървеници и хлебарки, че това му пречи да спи, свидетелят многократно през

нощта го виждал да будува и да бие хлебарки и дървеници. В затвора имало режим, като от 10,30 ч. – 11,00 ч. на осветлението се гасяло и през нощта не се виждало нищо. Ако го налязят хлебарки и дървеници не можел да ги види, свидетелят се е събуждал от шум на ищеца, когато търси хлебарки и дървеници да ги бие през нощта.

Свидетелят заяви, че ищецът определено бил изнервен, затворил се в себе си, не искаше да говори. Дразнел се, говорел само, че го изнервят хлебарките и дървениците, че не може да спи през деня, постоянно търсел по леглото дървеници да ги избие, че не може да спи през нощта и се оплаквал, че това е един вид мизерия. Д. бил по затворен и неконтактен.

Съдът преценява показанията на свидетеля като непротиворечиви и логични, кореспондиращи с приетите по делото писмени доказателства, поради което ги кредитира при отчитане на заинетересоваността по чл. 172 от ГПК, доколкото са налице висящи производства между ответника и С. Н. Н..

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 25.11.2019 г. до 02.12.2019 г., през който ищецът е изтърпявал присъда за наложено наказание лишаване от свобода в Затвора С., е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС, което изисква условията и обстоятелствата, при които ищецът е бил поставен през исковия период и на които основава исканията си до съда, да са в нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението на чл.3 ЗИНЗС; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Д. М. неимуществени вреди – нарушено лично достойнство, неудобство, стрес и унижение, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС): наличие на вредители –дървеници и хлебарки, непредприемане на ефективни мерки за дезинсекция.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Ищецът обосновава исковата си претенция с твърдения за наличие на дървеници и хлебарки в спалното помещение, в което е бил настанен в процесния период и недостатъчно обезпаразитяване.

От събраните по делото писмени и гласни доказателства се установи, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция и дезинсекция, в спалното помещение, в което ищецът е бил настанен в периода от 25.11.2019 г. до 02.12.2019 г., са били налице много дървеници и хлебарки. От показанията на свидетеля Н. се установява, че в помещението, в което са били настанени с М., е имало много хлебарки и дървеници. Ищецът бил хапан и не можел да спи в резултат на ухапванията. Според свидетеля в Затвора С. дезинсекция се извършва на месец и половина – два месеца.

Ответникът не ангажира доказателства, които да опровергават твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен М.. Макар в отговора на исковата молба да е изразено становище за нейната неоснователност, ответникът не отрича обстоятелството, че в Затвора С. е налице сериозен проблем с вредители инсекти както и, че проблемът, визиран в предписанието на инспекторите от ГДИН до началника на Затвора С., е преодолян.

В докладна записка от 20.02.2020 г. от инспектор СДВР Д., обсъдена по фактите, са изложени подробни данни за оборудването на спалното помещение и за извършваните дейности от администрацията във връзка с осигуряване на нормални битови условия и във връзка с хигиенизирането на помещенията, за което на лишените от свобода се предоставят необходимите препарати.

Освен данни за сключен договор и извършени пръскания, ответникът няма данни за ефекта от тези препарати.

Предприетите действия за обезпаразитяване, които се извършват шест пъти годишно или на всеки два месеца, не обуславят извод за изпълнение на задълженията на затворническата администрация за осигуряване на добри хигиенно-санитарни условия за лишените от свобода. Напротив, липсата на каквито и да са данни за резултата от така извършваните дейности по дезинфекция, дезинсекция и дератизация, подкрепят тезата на адв. И., че действията не са ефективни.

Проблемът с дървениците в Затвора С. е поставян от омбудсмана на Република България в годишните му доклади, изготвяни за местата за лишаване от свобода в качеството му на Национален превантивен механизъм . Този проблем не е преодолян и през 2019г., тъй като видно от доклада - стр.14 от него, е посочено буквално следното:

„По отношение на хигиената НПМ многократно констатира, че проблемът относно наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен. Независимо от периодичното месечно дезинфектиране, то е неефективно. Затова НПМ препоръча на министъра на правосъдието да разшири списъка с разрешени вещи, като включи препарати за борба с дървеници и хлебарки, тъй като този проблем съществува навсякъде в системата за изпълнение на наказанията.“

В доклада за 2019г. - стр.8 от него също е посочено, че през годините не се изпълнява закононото изискване на чл. 46 от ЗИНЗС – министърът на правосъдието да представи в Министерски съвет препоръките на омбудсмана

да се закрият места за лишаване от свобода, които не съответстват на изискванията, конкретно цитирани, сред които и затвора в [населено място].

Изложеното в доклада на омбудсмана за проверките през 2019г. в Затвора С. съответства на твърденията на ищеца и показанията на свидетеля, че действително през 2019г. и през исковия период е съществувал проблем с дървеници и хлебарки, като прилаганите препарати, в това число и допуснат такъв препарат да бъде внесен на превиващия в килията на ищеца С. Т., не са ефективни до степен, че да премахнат от помещенията дървениците и хлебарките.

Предписанието от 12.06.2017 г. от инспектори при ГДИН, е издадено значително преди процесния период. Видно от становището на д-р Т., началник на Медицинския център при Затвора, през зимните месеци е било преустановено третирането - ДДД в указаната честота на всеки 7-10 дни. Изразено е и становище, че се касае и за токсични препарати, следва да се приеме, че преустановяването касае целта съхраняване и укрепване на здравето.

Съдът приема, че действително е създадена организация за пране на дрехи, изпаряване или подмяна на дюшеци, дезинфекциране на дрехи и спални принадлежности в изпарител. Също по фактите не се установи, няма и въведени твърдения на ищеца, да е предявявал оплаквания или искания до администрацията на затвора във връзка с дървеници в килията му.

Ищецът твърди, че в килията освен това имало паяци, мравки, комари и много други непознати за него насекоми. Съдът приема за доказани вреди от ухапвания по свидетелските показания от дървеници и хлебарки. Свидетелят не изложи за данни за ухапвания и съществен проблем от други насекоми и вредители.

От становището на д-р Т. съдът формира извод, че с мерките по третиране ДДД на килиите, поради токсичност на препаратите, не е следвало да се третира през зимния период, т.е и през исковия период.

Въпреки горните данни, както и възможностите чрез изпаряване на дюшеците и спалното бельо, да бъде намалена популацията на тези инсекти, то очевидно не би могло да се постигне като резултат пълното им премахване, тъй като съдът дава вяра на показанията на свидетеля, че дървениците и хлебарките се намират и в стените, а също и за доказаното по делото - като последица от наличието им, че са причинявали ухапвания на ищеца. Тези инсекти преодоляват прегради и проникват навсякъде, предвид на което поддържането на хигиена в едно помещение или лична хигиена, не може да доведе до цялостното им премахване, касае се за разпространението им навсякъде и поради това негодност на цялата сграда. По тези съображения, доводите, че с лични действия ищецът е могъл да преодолее негативните последици от хлебарките и дървениците, не се приемат за обосновани.

Независимо от проблемите на сградата на Затвора С., както твърди адв. И., държавата има задължението да осигури на ищеца условия на пребиваване, които не нарушават забраната по чл.3 ЗИНЗС, което задължение в случая за процесния исков период, предвид доказаното по делото, че е имало хлебарки и дървеници, които са причинявали ухапвания на ищеца, не е изпълнено.

Ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унижително отношение. Установеното състояние на сградата, независимо по какви причини - наличие на дървеници и хлебарки, като последица действително води до емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Неизпълнението на задължението на държавата чрез администрацията на ГДИН за осигуряване на добри и здравословни санитарно-битови условия, поради наличието на дървеници и хлебарки, обуславя извод за „нечовешко” и „унижително” отношение спрямо ищеца, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди - поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането.

По този въпрос съдът съобрази Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от КПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В случая, като отчете обстоятелството, съставляващо проявление на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС –лоши санитарно-хигиенни условия, проявени в наличието на дървеници и хлебарки; периодът на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство) - от 25.11. до 02.12.2019г., общо 7 дни; характерът и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, според показанията на свидетеля, който не може да бъде

определен като изключително висок, без твърдения за конкретно последващо увреждане на здравето като резултат (физическо или психическо) от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС и при прилагането на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 100 лв., както е предявена, предвид, че исковата претенция е предявена в минимален размер - по 14 лева и 28 стотинки дневно обезщетение, макар и да се основава освен на наличието на дървеници и хлебарки, и на други насекоми - мравки, комари, паяци, и други, обсъдени по-горе, предвид данните за ухапвания на ищеца и, че през нощта осветлението е било изгасено и лицата не са могли да установяват през този период точните причинители - но само са усещали „налазване“, но такива е имало и конкретно ухапвания и следи от кръв от това по дрехи и спално бельо в опита си да унищожи причинителя на ухапванията. Съдът се съгласява с адв. И., че става въпрос за кръвосмучещи инсекти, за които е ясно и без специални знания, че пренасят заболявания на кръвта и по този начин освен сърбежи и ухапвания, без съмнение неприятни изживявания, същите е могло да зарязат ищеца с опасни за здравето заболявания. Обстоятелството, че такъв резултат не е налице, нито от данните по делото, че причините за тези условия са непригодност на самата сграда, а разрешаването на проблема е възможно чрез преместване на друго място и посторояването на нова сграда вместо съществуващата на Затвора С., не съставляват основания за освобождаване на ответника от отговорност, доколкото осигуряването на човешки условия на пребиваване и защитата на здравето на лица като ищеца следва да бъдат от първостепенно значение.

Предвид всичко изложено, искът за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 100 /сто/ лева, за периода от 25.11.2019 г. до 02.12.2019 г., претърпени от ищеца вреди от условията на килия 13А на Затвора С., при които е бил поставен през този период, в това число наличието на дървеници и хлебарки и причинени му ухапвания по тялото от насекоми, е изцяло основателен и съдът следва да осъди ответника да заплати обезщетението. Установи се основанието по чл.284, ал.1 вр. ал.3 ЗИНЗС за ангажиране на отговорността на държавата и общините за вреди.

При този изход на спора на ответната страна не се следват разноски. Що се касае до искането от страна на ищеца за разноски, то по делото не се представиха доказателства - като договор за правна защита и съдействие с уговорено възнаграждение между ищеца и адвокат И., предвид на което съдът приема, че ищецът е направил разноски само за държавна такса л. 23 от делото и в размер на 10лв.

Воден от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 12-ти състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди в размер на 100 /сто/ лева, за периода от 25.11.2019 г. до 02.12.2019 г., претърпени от ищеца вреди

от условията на килия 13А на Затвора С., при които е бил поставен през този период, в това число наличието на дървеници и хлебарки и причинени му ухапвания по тялото от насекоми, както и сумата от 10 (десет) лева, представляваща разноси по делото.

Решението може да бъде обжалвано пред тричленен състав на Административен съд София – град, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Съдия: